

KÜRESEL STRATEJİK DÖNÜŞÜMLER

Rusya-Ukrayna ve İsrail-Hamas Savaşı,
Hint Pasifik Gelişmeleri ve Tayvan Gerginliği

Bircihan Diler Dilek

KÜRESEL STRATEJİK DÖNÜŞÜMLER

Rusya-Ukrayna ve İsrail-Hamas Savaşı
Hint Pasifik Gelişmeleri ve Tayvan Gerginliği
Bircihan Diler Dilek

Genel Yayın Numarası: 417
ISBN: 978-625-94545-0-4
1. Basım, Mart 2024

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Danışmanlık Yatırım ve Tic. Ltd. Şti.©2024
Efl©2024

Bu kitabın tüm hakları saklıdır.
Herhangi bir şekil ya da yöntemle çoğaltılamaz.
Sertifika No: 45550

Genel Yayın Yönetmeni: Serenay Dıraz
Editör Yardımcısı: Hazal Keskinbiçki
Grafik Tasarım: Ferhat Önder

Baskı ve Cilt:
Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Ticaret Anonim Şirketi Beytepe Köy Yolu
No.3 Bilkent, Çankaya/Ankara
Telefon: 0312 266 44 10
Sertifika Nu.: 46519

EFİL YAYINEVİ

EFLATUN Basım Dağıtım Yayıncılık Danışmanlık Yatırım ve Tic. Ltd. Şti.
Bağcılar Mahallesi Şemsettin Günaltay Caddesi 283. Sokak Ata Apartmanı
No: 9/7 06670 Çankaya/Ankara Türkiye
Tel : (+90) 312 442 52 10
GSM : (+90) 541 232 00 46
<http://www.kitapsaati.com.tr> • [instagram.com/efilyayinevi](https://www.instagram.com/efilyayinevi) • [twitter.com/efilyayinevi](https://www.twitter.com/efilyayinevi)

“Her saldırıya karşı daima karşı saldırı düşünmek lazımdır. Karşı saldırı ihtimalini düşünmeden ve ona karşı güvenilir tedbir bulmadan hareket edenlerin akıbeti, mağlup olmak ve hezimete uğramaktır; yok olmaktır.”

Mustafa Kemal Atatürk, 1927

“Bundan sonra için bütün uçaklarımızın ve motorlarının ülkemizde yapılması ve harp hava endüstrimizin de bu temele göre geliştirilmesi gerekir. Hava kuvvetlerinin aldığı önemi göz önünde tutarak, bu çalışmalarını planlamak ve bu konuyu layık olduğu önemle ulusun gözleri önünde canlı tutmak gerekir.”

Mustafa Kemal Atatürk, 1 Kasım 1937

Bircihan Diler DİLEK

Hava Harp Okulu'ndan 1984 yılında mezun oldu. Hava Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde 24 yıl fiili hizmeti müteakip, 2008 yılında Kıdemli Albay rütbesiyle emekliye ayrılmıştır. Hava Kuvvetleri'nin çeşitli birlik ve karargahlarında Önleme Kontrolörü, Hava Savunma Program Subayı, Proje Subayı ve Şube Müdürü olarak görev yaptı. 1992-1994 yıllarında Türk Mobil Radar Kompleksleri projesi kapsamında iki yıl ABD'de proje subaylığı yaptı. 1998-2001 yılları arasında, NATO görevi kapsamında Almanya'da konuşlu NATO AWACS Unsur Komutanlığı'nda görev uçucusu olarak hizmet etti. Bu görev kapsamında Yugoslavya ve Kosova Hava Harekâtlarına NATO AWACS görevleri kapsamında bilfiil iştirak etti. Çeşitli harekât merkezleri görevini müteakip, 2003 tarihinde Türk AEW&C uçaklarının tedarigi kapsamında Havadan Erken İhbar Uçağı Projesi'nde görev yapmaya başladı. Bu görev esnasında dönemsel olarak Seattle/ABD 'de proje subayı olarak görev yaptı. Görevi boyunca projeler kapsamında birçok uluslararası toplantıya katıldı. The University of Oklahoma'dan Uluslararası İlişkiler yüksek lisans derecesi vardır. Bircihan Diler Dilek, emeklilik sonrasında kurucu ortağı olduğu savunma sanayi alanında faaliyet gösteren şirkette Genel Müdür olarak görev yaptı. Hâlen elektronik ortamda savunma sistemleri ve stratejilerine yönelik makaleler yazmaktadır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	13
KÜRESEL STRATEJİK DÖNÜŞÜMLER	15
Askeri Stratejilerin Ana Unsuru	17
Hava Gücü	17
S-400 & F-35’ler ve Küresel Askeri Güç Dengesi.....	19
S-400 ve Stratejik Etki	22
En Tehlikeli SAM Sistemi	22
S-400’ler ve Hava Savunma Şemsiyesi	25
Stealth Uçakları Tespit Edilebilir Mi?	26
Kime Karşı Kullanılabilir?	27
ABD S-400’lere Karşı Neden Reaksiyon Gösteriyor?.....	29
F-35 Bir Kuvvet Çarpanı Ancak Sorunları Var	30
F-35 Program Kapsamı ve Teslimatlar	33
F-35 Gerçekleri	40
S-400, F-35 ve Türkiye	49
F-35 Programından Çıkarılma.....	52
Aşamalar	52
İsrail’in Parmağı Var Mıydı?	56
CAATSA Yaptırımları.....	57
ABD CAATSA Yasası	57
Yaptırımlara Giden Aşama.....	58
Stealth Teknolojisi	60

Stealth Uçaklar Hiç Mi Görünmez?	60
Stealth Teknolojisi ve Gelecek Hava Savaşları	64
Nasıl Kontrol Edilecekler?	66
F-35'lerin Görünmezlik Sırrı Çözüldü Mü?	68
Çip ve Stratejik Dönüşümler	71
Çip ve Yarı İletken Nedir?	72
Çip ve Yarı İletkenler Nasıl Üretilir?	73
Çip Kıtlığı Nasıl Başladı ve Bu Neden Önemli?	75
Çip İhracatçısı Ülkeler	76
Çipler, Savunma Sektörü ve Yapay Zeka	78
Çip Kıtlığı Bir Güvenlik Sorunu Mudur?	83
Çin Devleti Çip Bağımsızlığı Peşinde	85
Çip Yaptırımları	86
ABD İhracat Kontrolleri	86
ABD ve Çip Kısıtlamaları	88
İran İHA Teknolojisine Karşı ABD Yasa Teklifi.....	90
Çip ve Silah Sistemleri Üretimi	92
Kritik Ham Madde ve Stratejik Dönüşümler	92
Kritik Ham Madde Nedir?.....	94
Çin ve Kritik Ham Maddeler.....	95
Kritik Ham Madde Yaptırımları ve Savunma Sanayi....	98
STRATEJİK DÖNÜŞÜM BÖLGELERİ	99
Orta Doğu.....	99
Suriye İç Savaşı ve Belirsizlikler	100
Rusya, Sıcak Denizler ve Değişen Askeri Güç Dengesi	103
Rusya ve Suriye'nin Bölgedeki A2/AD	

Kabiliyetleri.....	107
Rusya'nın Akdeniz Stratejisi	108
Bölgede Meydana Gelen Hava Olayları	109
Drone Savaşlarının Başlangıcı.....	111
2020 Yılında ABD İnan Gerginliği.....	115
ABD, İnan Balistik Füzelerini Önleyemedi	115
Ukrayna Yolcu Uçağı Yanlışlıkla Vuruldu	118
ABD Orta Doğu'ya Güç Kaydırmaya Başladı	122
ABD'nin Orta Doğu'daki Mevcut Askeri Varlığı	122
İnan ve Rusya'yı Caydırmak İçin F-35 Konuşlandırıldı	123
İnan-ABD "Uranyum Zenginleřtirme" Gerginliği	125
Ege ve Doğu Akdeniz	127
Ege'de Taciz Olayları	127
Hidrokarbon Kaynaklı Sorunlar ve Silahlanma Yarışı	129
Yunanistan ABD'yi Yeni Üsler Kurmaya Davet Etti	137
Defender Europe 2021 Tatbikatı.....	139
Karadeniz ve Güney Kafkasya	141
Karadeniz'deki Gelişmeler.....	141
Rusya'nın Stratejik Hesabı	141
Karadeniz'in Jeostratejik Önemi.....	142
Rusya'nın Karadeniz Konuşlanması.....	144
Güney Kafkasya'daki Gelişmeler	147
Dađlık Karabađ Sorunu.....	147
Ermenistan-Hindistan Yakınlaşması.....	149
Gürcistan ve NATO'nun Genişlemesi	151

Avrupa	153
NATO'nun Doğu Kanadında Rus Baskısı	153
Avrupa'daki Stratejik Güç Dengesi	156
Asya, Hint-Pasifik ve Tayvan Gerilimi	158
ABD Bir Gece Yarısı Afganistan'ı Terk Etti.....	158
Avustralya AUKUS'a Katıldı	163
Hint-Pasifik'te Güç Dengesi	167
Çin S-400'lerle A2/AD Yeteneğini Genişletti.....	168
Hindistan S-400 Sistemlerini Konuşlandırdı	173
Hindistan S-400'leri ve Pakistan	174
Pasifik'te F-35'ler ve J-20'ler Karşı Karşıya.....	176
Tayvan Gerilimi	178
Ukrayna, Tayvan'ın İşgaline Örnek Teşkil Eder Mi?	178
Çin Ordusu Tayvan'ı "Kuşatma" Provası Yaptı.....	182
RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI	183
Savaş Başladı	183
Ukrayna İşgalinin Önemli Kilometre Taşları	183
İşgalden Önceki Ukrayna Savaş Gücü	186
Ukrayna İşgalinin Önemli Aşamaları	188
Ukrayna İşgalinin Analizi	235
Rusya "Savaşı Başlatan Taraf" Olmadığına İnanıyor... ..	236
İşgali NATO'nun Genişlemesi Mi Tetikledi?.....	237
Uçuşa Yasak Bölge Neden Uygulanmadı?	241
Rus Ordusu Beklenen Performansı Gösterebildi Mi? ..	245
Bu Savaş Önlenebilir Miydi?.....	252

Rusya'ya Karşı Neden Koalisyon Gücü Oluşturulmadı?	252
İşgale Karşı “Barış İçin Birleşme” Oylandı.....	254
SSCB Nükleer Silahları ve Ukrayna	255
Ukrayna İşgalinin Doğurduğu Sonuçlar	258
ABD Yaptırımları Başlattı.....	258
Avrupa’da Savunmaya Daha Fazla Bütçe	261
Almanya Savunma Harcamalarını Arttırdı.....	261
Ukrayna İşgali ve Almanya	263
Rusya-Ukrayna Savaşı ve İngiltere	267
Tarafsız İsviçre, AB Yaptırımlarına Katıldı.....	268
ABD’den Avrupa’ya İlave Savunma Sistemleri	269
Avrupa Gökyüzü Kalkanı Girişimi Tedariği	270
Finlandiya 31. Üye Oldu	271
Müşterek Hava Kuvveti Konsepti Oluşturuldu	273
Polonya, F-35 İçin Nükleer Savaş Başlıkları İstedi	274
Hindistan Paylaşılmayan Ortak Oldu.....	276
Rus İşgali Orta Doğu ve Kuzey Afrika’yı da Etkiledi	277
Ukrayna İşgali ve Japonya.....	280
Moskova’nın Füze Savunması Yenilenecek	281
İSRAİL-FİLİSTİN ÇATIŞMASI	283
İsrail-Filistin Tarihine Bir Bakış	283
İsrail-Hamas Savaşı.....	287
2021 Yılında Gazze’den Roketli Saldırıları	287
2023 İsrail-Hamas Savaşı	288
Hamas’ın Hazırlığı Nasıl Gözden Kaçırıldı?	291

Hamas, Roket Saldırısıyla Demir Kubbe'yi Nasıl Aştı?	292
İsrail Ordusu Kara Savaşını Başlattı.....	295
İsrail'e ABD Desteği	300
ABD'den İsrail'e Sarsılmaz Destek	300
ABD Doğu Akdeniz'e Askeri Yığınak Yaptı.....	302
İsrail ve ABD Suriye'deki Hedefleri Bombalıyor	307
ABD Savaşın Bölgeye Yayılmasını İstemiyor	310
İsrail-Hamas Savaşı Nereye Evrilir?	313
Taraflar İçin Bu Savaşın Nihai Hedefi Var Mıdır?	313
Savaş Sonrası Gazze'deki Düzen	316
SON SÖZ	319
KISALTMALAR.....	323
KAYNAKÇA.....	327

GİRİŞ

Son 10 yılda küresel askeri güç dengesinde önemli değişiklikler meydana geldi. Bu da ülkelerin askeri güçlerinde, savunma politikalarında ve ulusal güvenlik stratejilerinde köklü değişikliklere gitmelerine neden oldu.

Bunun sonucunda devletler modern savaş yöntemlerinin, silah sistemlerinin, istihbarat toplama teknolojilerinin, drone'lar gibi yeni nesil teknolojik araçların kullanımına ve askeri lojistik sistemlerin yeniden yapılandırılmasına hız verdiler.

Özellikle S-400 ve F-35 sisteminin çeşitli ülkelere teslimatıyla birlikte dünya çapında başta ABD, Rusya ve Çin olmak üzere birçok ileri teknoloji sahibi ülkenin saldırı ve savunmaya yönelik silah sistem konusu kuruluşu etkilendi ve “küresel stratejik dönüşümler” gerçekleşti.

Tehdit algısı değişti, yeniden risk analizleri yapılmaya başlandı, paktlar ve askeri organizasyonlar caydırıcılık seviyelerini yeniden değerlendirmeye aldılar. S-400 ve F-35'e karşı etkili olabilecek silah sistemlerinin geliştirilmesi konusunda harekete geçildi ve silah teknolojisinde sınırlar iyice zorlanmaya başladı.

Suriye İç Savaşı'nın başlamasından bugüne kadar geçen süreçte, dinamik bir gelişme gösteren stratejik dönüşümleri zamanın ruhuna bağlı kalarak, konuyla yakından ilgili bütün yerli ve yabancı güncel açık kaynakları, makaleleri, düşünce kuruluşları raporları ve gelişmelerini, savunma sistemleri ve stratejileri açısından yakından takip ettim.

Elde ettiğim bilgileri tarafsız olarak, geçmiş tecrübelerimle birlikte analiz ederek ulaştığım görüş, düşünce ve değerlendirmelerimi bir kitaba dönüştürdüm.

Okuyucuların, geleneksel yaklaşımların aksine alışılmadık fakat objektif fikir, görüş ve analizleri heyecanla ve ilgiyle takip edeceklerini umuyorum.

KÜRESEL STRATEJİK DÖNÜŞÜMLER

Küresel Stratejik Dönüşüm; uluslararası ilişkiler, küresel güvenlik ve askeri güç dengesinde uzun süreli bir değişimi ifade eder.

Bu dönüşümler, askeri güç dengesi ve ekonomideki değişiklikler, yeni teknolojik gelişmeler, yıkıcı savaşlar, doğal afetler ve salgın hastalıklar gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanabilir.

Stratejik dönüşümler uluslararası kurumların işleyişinde aşınmalara, uluslararası ticaret ve yatırım sistemlerinde ve güvenlik-savunma politikalarında değişikliklere neden olabileceğinden, küresel olarak ülkeler ve bölgeler üzerinde derin etkilere sahip olabilir.

Son dönemdeki stratejik dönüşümlere ve istikrarsızlığa çeşitli faktörler katkıda bulundu: Özellikle Çin'in baş döndürücü yükselişi, 1990'da çöküşünden sonra yeniden güç kazanan Rusya, son dönemde aşırı silahlanan Kuzey Kore ile İran ve etkisini kaybeden Batı'yla birlikte uluslararası güç dengelerindeki derin ve hızlı değişim olmuştur.

Dengelerin yeniden şekillenmesini ise yeni ulusal çıkar iddiaları, askeri, siyasi veya ekonomik güç yoluyla dünya düzeninde değişiklik talepleri teşvik etti. Buna paralel olarak, sosyal medya ve yapay zeka yoluyla gerçekleşen şaşırtıcı teknolojik devrim veya iklim değişikliği gibi diğer küresel istikrarsızlaştırıcı olaylar da meydana geldi.

Başta ABD olmak üzere Rusya ve Çin'in küresel çapta ekonomik ve askeri çıkarlarını koruyabilmeleri, diğer devletler üzerinde baskı kurmaları, egemenlik ve caydırıcılık oluşturmaları, geliştirdikleri silah sistemlerinin etkinliği ve bunların oluşturduğu tehditlerin büyüklüğü doğrultusunda gerçekleşmektedir.

Bu kapsamdaki egemenlik çatışmalarının yaşandığı coğrafi bölgeler; Orta Doğu, Akdeniz, Karadeniz, Doğu Avrupa, Asya ve Hint-Pasifik Bölgesi olarak sınıflandırılabilir.

2011 yılından itibaren 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan İsrail-Hamas Savaşı'na kadar geçen sürede, çevremizdeki coğrafyalarda önemli hadiseler meydana geldi. 2011 Mayıs ayında Suriye'de iç savaş başladı, Rusya Akdeniz'e indi, Kırım Rusya tarafından ilhak edildi, Yemen'deki Şii Husi milisler Suudi Arabistan'da devlet petrol şirketi Aramco'ya saldırı düzenledi, İran Ukrayna yolcu uçağını vurdu.

İran Irak'taki ABD üslerini balistik füzelerle hedef aldı, Yunanistan ABD'yi yeni üsler kurmaya davet etti, Rusya'nın muhtemel Ukrayna işgalini konu alan Defender Europe 2021 tatbikatı icra edildi, 2021'de Gazze şeridinden İsrail'e roketli saldırı yapıldı.

Yunanistan, İsrail ve Körfez ülkeleri hızla silahlandı, ABD Afganistan'ı terk etti ve Hint-Pasifik bölgesine odaklandı. 24 Şubat 2022'de Rusya, Ukrayna işgalini başlattı.

ABD'nin dışında, Çin'in hem ekonomik hem de askeri bir güç haline gelmesi, Rusya'nın ise askeri bir güç olarak

yeniden canlanması dünyanın belli bölgelerinde dengeleri etkiledi.

Özellikle beşinci nesil silah sistemlerinin üretilmesiyle birlikte Silah satışlarında önemli artışlar oldu, ABD ve Rusya silah satışlarında önemli anlaşmalar yaptılar. Stratejik dönüşümün öncüsü gelişmelerin en çok hayat geçtiği bölgelerden birisi de Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada yaşandı. Çok büyük hadiseler baş döndürücü bir şekilde kısa bir zaman diliminde gerçekleşti.

Stratejik dönüşümler, özetle ülkelerin güvenlik ve savunma politikalarında değişikliklere neden olabilir. Yeni tehditlerin ortaya çıkması veya eski tehditlerin azalması, askeri stratejilerin revize edilmesine yol açabilir. Ülkeler arasındaki diplomatik ilişkileri ve ittifakları etkileyebilir. Yeni stratejik öncelikler, müttefikliklerin değişmesine veya güç dengelerinin yeniden şekillenmesine neden olabilir.

Askeri Stratejilerin Ana Unsuru

Hava Gücü

Küresel stratejik dönüşümlerde ve ülkelerin hasımlarına karşı oluşturdukları güvenlik stratejilerinde hava gücü büyük önem taşır. Silah teknolojileri geliştikçe hava gücü görev tipleri de değişti ve yeni bir katman ilave edildi; uzay katmanını yeni görev katmanı olarak eklendi. Hava gücünün görev tipleri stratejik bir öneme sahiptir:¹

Hava ve uzay üstünlüğü: Bu kabiliyet, başarılı askeri operasyonlar için önemli bir ön koşul olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Bu kabiliyet, dost askeri güçlerin havadan saldırıya uğrama endişesi yaşamaması ve müşterek kuvvetlerin havada, karada ve denizde saldırı özgürlüğüne sahip

olmasını sağlamak için havayı kontrol etme kabiliyetini içerir ve düşman üzerinde önemli bir caydırıcılık sağlar.

İstihbarat, Gözlem ve Keşif (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance, ISR): Bu kabiliyet, yöneticilerin caydırıcılığı sürdürmek, krizleri kontrol altına almak veya savaşta başarıya ulaşmak için bilinçli kararlar almalarına yardımcı olur. Hava ISR kabiliyeti kritik bilgileri toplayan, kullanan ve yayan uçak, uydu ve diğer teknolojilerin bir karışımı aracılığıyla, politika yapıcılara düşmanlar ve yetenekleri hakkındaki belirsizliği en aza indirme yeteneği verir.

Hızlı küresel/bölgesel intikal: Bu kabiliyetle hava gücünü dünyanın herhangi bir yerine hızla intikalini, dünyanın dört bir yanındaki büyük savaşlardan insani yardım operasyonlarına kadar çeşitli görevler için gerekli ekipman ve personel sağlayarak hızlı konuşlandırma ve operasyonları sürdürme yeteneği sağlanır.

Hava taarruzu: Bu kabiliyetin envanterdeki platform çeşidine bağlı olarak önemli bir caydırıcılık özelliği vardır ve başlatılan hava taarruz operasyonlarının taktik, operasyonel ve stratejik seviyede sonuçları olur. Hava taarruz görevleri, risk altındaki birliklere yakın hava desteği sağlamak, düşman kuvvetlerini engellemek, özel hareket kuvvetleri yerleştirmek ve bir düşmanın hayati merkezlerini hedef almak gibi çok çeşitli kriz müdahalesi ve tırmanma kontrol seçeneklerini içerir. Bu görevler hasım ülke topraklarına kolay nüfuz edebilen uzun menzilli stratejik bombardıman uçakları, av bombardıman uçakları ve yer yer füzelerle yapılır.

Komuta ve kontrol: Komuta ve kontrol sistemleri bütün sensörlerden gelen bilgileri birleştirerek, oluşturulan verilerin yüksek hızda diğer kullanıcılara ulaştırılması konusunda yardımcı olur. Karar verici makamlara stratejik seviyede koordineli ortak operasyonlar yapma kabiliyeti sağlar, doğru bilgiyi doğru zamanda doğru kullanıcıya gönderir.

Hava Savunma: Hava savunma sistemleri yaklaşmakta olan düşman uçaklarını ve füzelerini tespit ve tahrip etmek için tasarlanmış önleyici uçak ve füzelerle, bu tür bir saldırının etkinliğini geçersiz kılmak veya azaltmak için gerekli tüm savunmayı içerir. Hava savunma düşman uçak ve füzelerinin saldırılarına karşı dost kuvvetlerin korunması için esas teşkil eder. Ancak hava savunma hareketini sadece savunma hareketi olarak görmek yanlış olur. Çünkü entegre edilmiş bir hava savunma sistemi, dost hava platformlarına düşman uçak ve füzelerinin saldırılarına rağmen sınırlandırılmamış hareket özgürlüğü ve lokal hava üstünlüğünün sağlanması konusunda yardım eder.

Sonuç olarak, hava gücü modern küresel askeri stratejilerin ana unsurlarından biridir. Bu nedenle ülkelerin hasımlara karşı güvenliğini sağlamak ve karşı saldırı operasyonlarını desteklemek konusunda büyük öneme sahiptir. Hava gücü savaşın erken aşamalarında stratejik bir etkiye sahip olabilir.

S-400 & F-35'ler ve Küresel Askeri Güç Dengesi

Son 10 yıldaki stratejik dönüşümler, başka faktörlerle birlikte iki stratejik silah sistemi olan S-400 ve F-35'lerin farklı ülkelerin envanterlerine girmesiyle belirginleşmiştir. F-35'ler ve S-400 sistemleri hava gücünün en önemli platformlarıdır. Üstelik bu platformların, birinin diğerini düşman ilan ettiği iki farklı ittifak oluşumunun envanterinde bulunuyor olması, stratejik dönüşümü daha da körüklemektedir.

Rus S-400 hava savunma ve füze sistemi ve ABD'li F-35 Stealth muharip uçağının dünyanın farklı bölgelerinde konuşlanmasından itibaren stratejik dengelerde önemli değişiklikler oldu. S-400 koruduğu hava sahasına yaklaşan

hava tehditleri için önemli tehdit teşkil ederken, F-35 Stealth özelliğiyle düşman hava sahasına kolay nüfuz edebilecek bir kabiliyete sahiptir.

Rusların son yıllardaki gelişmiş silah teknoloji ihracatı, (özellikle S-400 satışları) ister Çin tarafından ister İran veya Venezuela gibi daha küçük oyuncular tarafından kullanılsın, ABD ve NATO için büyük bir stratejik risk teşkil etmeye başladı.

Rusya, Çin ve İran gibi ülkelerin her geçen gün güçlendirdikleri A2/AD kabiliyetleri, Batılı ülkeleri endişelendirdi ve stratejik dönüşümleri tetikledi.

Son 20 yılda sıklıkla kullanılan “A2/AD” terimi kısaca “Girişi Önleme/Bölgeyi Koruma” (Anti Access/Area Denial) anlamına gelmektedir. A2/AD kabiliyeti, uzun menzilli füze, savaş uçakları ve gemiler ile sensörlerden oluşan çok katmanlı bir koruma sistemine verilen addır. A2/AD’nin amacı, “A2” kabiliyetiyle düşman ülke güçlerinin dost bölgeye girişini engelleme, “AD” kabiliyetiyle de düşman nüfuzu gerçekleşse bile düşmanın hareket özgürlüğünü kısıtlamak, yani düşman ülkenin güçlerinin dost bölgede serbestçe operasyon yapmasını ve savaş gücünü arttırmasını önlemektir.

Rusya, Çin ve Hindistan gibi ülkelerin S-400 sistemleriyle oluşturdukları hava savunması, ABD menşeli B-2A Spirit ve B-21 Raider gibi uzun menzilli Stealth bombardıman uçaklarının yanında, bu tür savunmalara nüfuz etmek için tasarlanmış F-22A ve F-35 gibi savaş uçaklarının da girişlerini engelleme kabiliyetine ulaştı.

B-21 Raider faaliyete geçene kadar, ABD’nin ortaya çıkan bu ortamla başa çıkma yeteneğine sahip belirli sayıda bombardıman uçağı bulunmaktadır. Diğer taraftan, ileri konuşlanmış veya uçak gemilerinden kalkacak F-35 uçaklarının da Rus hava savunması karşısında kayıplar verme ihtimali bulunmaktadır.²